

САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ
САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА ВОЈВОДИНЕ
- Председништво СССВ -
Нови Сад, март 2013. године

ИНФОРМАЦИЈА

Куповна моћ запослених далеко испод просека

Све израженије сиромаштво и пад животног стандарда великог броја становништва одраз је све теже финансијске кризе у земљи. Погоршање ситуације у вези са поштовањем социјалних и економских права може се видети већ из основних података о стопи незапослености, просечној заради и потрошачкој корпи. Од почетка кризе изгубљено је око 500.000 радних места, трећина радно активног становништва није запослена и све више домаћинстава у Србији преживљава од само једне плате или пензије која не покрива ни основне егзистенцијалне потребе.

Обзиром на чињеницу да је број незапослених у 2012. години додатно повећан, да је достигао готово 800.000 лица, да је повећан број оних који раде, а плату не добијају, да расте број пензионера, да је инфлација врло висока, да је реална вредност зараде све мања а вредност потрошачке корпе све већа – животно стандард великог дела становништва је осетно смањен.

У 2012. години раст потрошачких цена је износио 12,2% и представља највећу инфлацију која је остварена у последњих пет година. Овако висока стопа инфлације је остварена пре економске кризе, 2007. године када је износила 11% и 2010. године, 10,3%. На овако високу стопу инфлације, углавном су деловале цене хране и безалкохолних пића, које су имале бржу динамику раста од опште стопе инфлације, као и раст цена акцизних производа (цигарете и нафтни деривати).

Влада РС је током прошле године донела мноштво уредби у циљу стабилизације тржишта и цена, пре свега прехранбених производа, а које су се односиле на:

- ограничење марже у висини од 10% за основне животне намирнице (пшенично брашно, сунцокретово уље, кравље млеко, јогурт, шећер, свеже место и рибу),
- ограничење рока плаћања произвођачу, односно добављачу, који не може бити дужи од 60 дана,
- интервентна продаја из робних резерви сунцокретовог уља, шећера, пшенице и кукуруза,
- забрана извоза соје, сунцокрета, шећерне репе и њихов бесцарински увоз и друго.

И поред тога, ниво малопродајних цена основних животних намирница је ипак порастао што говори да се на раст произвођачких цена није могло утицати. Цене хране су повећане по основу смањених приноса прошлогодишњих пољопривредних култура и кретања цена пољопривредних производа на светском тржишту, док су више цене деривата нафте опредељене кретањем цена сирове нафте на светском тржишту као и акцизном политиком Владе Републике Србије. Цене основних деривата нафте, током претходне године, повећане су укупно у просеку око 15%.

Током прошле године, за 9,7% су повећане и цене производа и услуга на које Влада даје сагласност и то по основу коригованих цена цигарета услед измењених акциза, корекције цена стамбено комуналних услуга (у тој категорији највише је повећана цена централног грејања за 17,2% и цена изношења смећа за 8,9%) и поскупљења јавног градског превоза у појединим градовима за чак 18,9%. Повећана је чак и цена хлеба од брашна „Т-500“ за 4,5 динара по векни и износи 48,5 динара. Ова цена је утврђена Уредбом Владе у циљу очувања стандарда нижих социјалних категорија грађана. Такође, у 2012. години је повећан и курс динара за 10,3% што је утицало на пораст малопродајних цена увозних производа. Сва наведена повећања су изнадпросечна и вишеструко изнад дозвољеног оквира за њихово повећање у 2012. години.

Пораст просечних зарада у 2012. години знатно заостаје за порастом просечних цена. Наиме, просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у децембру 2012. године у Републици Србији, у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћена у децембру 2011. године, номинално је већа за 6,9% а реално је мања за 4,7%.

Међутим, реалну куповну моћ грађана Србије можемо видети тек када анализирамо јануарску просечну зараду, односно када је стављамо у однос са просечном потрошачком корпом. Наиме, просечна потрошачка корпа у јануару износила је 64.449 динара што је за 15,19% више него у јануару прошле године. Ако ставимо у однос јануарску просечну нето зараду (39.197 динара) са просечном потрошачком корпом, уочавамо да је потребно 1,64 просечне зараде да се покрије просечна потрошачка корпа. У истом периоду прошле године, за покриће просечне потрошачке корпе било је потребно 1,53 просечне зараде.

Просечна потрошачка корпа не би требало да представља луксуз међутим, многе категорије становништва не могу да је приуште. У структури просечне потрошачке корпе највеће учешће имају храна и безалкохолна пића, за које треба издвојити 41,17 одсто вредности корпе (26.534 динара месечно за трочлано домаћинство), на трошкове становања, воде и струје 18,42 одсто (11.870 динара), за трошкове транспорта треба издвојити 8,34 одсто просечне потрошачке корпе (5.376 динара), одећу и обућу 5,12 одсто (око 3.300 динара), намештај, опремање домаћинства и одржавање 4,44 одсто и 10,9 на остале трошкове. За здравство преостаје само око 2.200 динара док за образовање скоро да није предвиђено ништа (око 450 динара месечно за трочлано домаћинство).

Просечно трочлано домаћинство у Србији месечно располаже са око 50.000 динара (званични податак Републичког завода за статистику за четврти квартал 2012. године) и са тешкоћама измирује основне потребе попут становања и хране, док једна просечна месечна зарада једва да покрије и минималну потрошачку корпу која обухвата најосновније минималне месечне потребе трочланог домаћинства. Дискутабилно је колико је реална ова потрошачка корпа обзиром да предвиђа да трочлано домаћинство месечно потроши на храну само 16 хиљада динара, за становање, воду, струју, гас укупно 6 хиљада динара, здравство – 1.200 динара, исто толико и за одећу и обућу, транспорт – око 2 хиљаде динара итд.

Колико је минималних зарада потребно да би се покрила минимална потрошачка корпа види се из приложеног дијаграма.

Однос минималне зараде, минималне и просечне потрошачке копе			
	Минимална зарада	Минимална потр. корпа	Просечна потр. корпа
70.000			
60.000			
50.000			
40.000			
30.000			
20.000			
10.000			
0			
у дин.	20.010	33.884	64.449

Минимална зарада за период април 2012 – фебруар 2013. у износу од 115,00 динара по радном часу, на месечном нивоу рачуната на 174 радна часа просечно, износи 20.010,00 динара и не покрива ни минималну потрошачку корпу која је у јануару 2013. године (последњи званично објављени податак Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација) износила 33.884 динара.

Ни минимална плата, која тешко да може да задовољи основне потребе, није гарантована свима, будући да велики број послодаваца не примењује колективне уговоре. Званично, минималну зараду од 20.010 динара прошле године је примило најмање 570.000 људи. Међутим, стварна слика је другачија, јер већина газда и даље пријављује само део зараде док остатак исплаћује радницима

"на руке". Пореска управа нема тачне податке колико је радника пријављено на минималац. Према последњим подацима, 95.000 послодаваца је исплатило и зараде и порезе и доприносе, 6.000 само плату, а чак 97.000 послодаваца није исплатило зараде радницима већ смо обавезе према држави. Ван званичне статистике су сви запослени у „сивој“ и „црној“ зони, а њих је, према Анкета о неформалној економији око 600.000, или једна трећина од укупно запослених. Процењени број запослених у неформалној економији у Војводини је око 150.000 лица.

Најугроженије су свакако породице без икаквих примања имајући у виду да је социјална помоћ далеко мања од износа потребног за задовољавање основних егзистенцијалних потреба. Према подацима надлежног министарства, у 2012. години, помоћ је примало 90.385 породица, односно 225.586 особа, што је изнад 3% укупног становништва. Према статистичким подацима, свака десета особа у Србији добија неку врсту социјалне помоћи од државе, око 700 хиљада особа добија дечији додатак, додатак за туђу негу и помоћ и новчану социјалну помоћ. Обзиром да спадамо у земље са најниже плаћеном радном снагом, највећом стопом незапослености и сиромаштва у Европи, повећањем минималне цене рада би се заштитили не само запослени са најнижим примањима већ и незапослени, јер накнада за незапослене не може бити нижа од 80 одсто минималне зараде.

Према томе, разлога за повећање минималне цене рада је напретек. Савез самосталних синдиката Србије тражи да минимална цена рада буде увећана за износ прошлогodiшње инфлације, односно да **висина минималне зараде, без пореза и доприноса, за период март-децембар 2013. године износи 130,00 динара (нето) по радном часу**. На месечном нивоу, у посматраном шестомесечном периоду, минимална зарада рачуната на 174 радна часа просечно, износила би 22.620,00 динара. У односу на постојећи месечни износ минималне зараде, од 20.010,00 динара, у наредном шестомесечном периоду минимална зарада би била **повећана за 2.610,00 динара тј. за 13,04 одсто**. Уколико у рачуницу убацимо и најављени раст цена енергената и других услуга у 2013. години, што ће бити нови удар на куповну моћ и животни стандард становништва, долазимо до закључка да би наш захтев за повећањем минималне цене рада могао бити и већи.

Наиме, у складу са чланом 112. Закона о раду („Сл. гласник РС“ бр. 24/05 и 61/05), утврђивање висине минималне зараде спада у надлежности Социјално-економског савета Републике Србије уз обавезу да се узму у обзир следећи параметри: трошкови живота, кретање просечне зараде у Републици Србији, егзистенцијалне и социјалне потребе запосленог и његове породице, стопа незапослености, кретање запослености на тржишту рада и општи ниво економске развијености Републике Србије. Законом је предвиђено да се минимална зарада утврђује по радном часу, за период од најмање шест месеци.

Обзиром да је **износ минималне зараде од 115,00 динара по радном часу утврђен за период април 2012. године - фебруар 2013. године** (Одлука Социјално-економског савета Републике Србије, број: 57/2012 - објављена у "Службеном гласнику Републике Србије", број 22, од 23. марта 2012. године), за наредни период, требало је да се утврди нови износ минималне цене рада која би се обрачунала од мартовске зараде а исплатила у априлу текуће године. Међутим, редовна седница Социјално-економског савета Србије, која је требало да буде одржана 1. марта 2013. године, отказана је због недостатка кворума, односно непојављивања представника Владе Србије у том савету.

С обзиром да Социјално-економски савет за период од 1. марта 2013. године још није утврдио минималну зараду, до доношења одлуке примењиваће се минимална зарада од 115,00 динара нето по радном часу.

*

*

*